

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 9Co/31/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7709205979
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gizela Majerčáková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2013:7709205979.2

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach vo veci žalobcov: 1/ Y.. P. V., nar. X.XX.XXXX, bydliskom v T., Y.. T. XX, 2/ T. V., nar. XX.X.XXXX, bydliskom v T., Š. XX a 3/ T. V., nar. X.X.XXXX, bydliskom v O. B. P. XXX, okres T., žalobcovia ad 2/ a 3/ zastúpení žalobcom ad 1/, proti žalovanému: U. G. - T. U. U. G., so sídlom v X., Ž. B. XX, o náhradu škody, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Rožňava z 23. mája 2011 č. k. 12C/92/2009-130 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Pôvodní žalobcovia Y.. P.G. V. ako žalobca ad 1/ a jeho matka teraz už nebohá X. V. ako žalobkyňa ad 2/ (ďalej aj len „žalobkyňa“) nárok na náhradu škody v sume 13 443,50 € s príslušenstvom za obdobie nečinnosti a porušovanie zákona v dedičskom konaní sp. zn. D 575/1996 po poručiteľke X. X., rod. T. (ďalej aj len „poručiteľka“), po ktorej jednou z dedičiek je žalobkyňa, na súde uplatnili z dôvodu, že žalovaný nereagoval na žiadosť žalobkyne z 19.5.2008 o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Následne žalobu rozšírili o sumu 2 957,57 € (zmena petitu žaloby bola pripustená uznesením z 11.1.2011 na č. listu 65 spisu) za obdobie od 2.7.2008 do 9.6.2009. Po úmrtí žalobkyne na základe univerzálnej sukcesie do konania vstúpili jej traja synovia Y.. P. V. ako žalobca ad 1/, T. V. ako žalobca ad 2/ a T. V. ako žalobca ad 3/. Nesprávnosť postupu v súdnom konaní žalobcovia odvodzovali od postupu Okresného súdu Michalovce a súdnej komisárky v dedičskom konaní po poručiteľke. V podaní z 28.2.2011 vyjadrili presvedčenie, že neuznaním dedičského práva ich matky k parcele č. XXX v k. ú. X. B. C., na ktorom je zdroj pitnej vody, ich matke od roku 1996 vznikla ušlá škoda v sume 16 401,84 € spôsobená bezodplatným užívaním predmetného pozemku štátom.

Okresný súd Rožňava rozsudkom z 23. mája 2011 sp. zn. 12C/92/2009 žalobu zamietol. Vychádzal zo zistenia, že listom datovaným dňom 19.5.2008 označeným ako „1/ urgencia vybavenia podania podľa zákona č. 514/2003 Z. z. voči Okresnému súdu Michalovce zo dňa 13.3.2008 a 14.3.2008, 2/ ďalšie uplatnenie náhrady škody podľa ustanovenia § 27 zákona č. 514/2003 Z. z., t. j. nesprávnym úradným postupom sudcov“ žalobkyňa zastúpená Y.. P. V. na základe plnomocenstva zo 17.5.2008 pravdepodobne podala žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorá jej mala vzniknúť prietahmi v dedičskom konaní. Pre nesprávny úradný postup požadovala odškodnenie v sume 100 000 Sk (3 319,39 €), pričom len nepriamo sa dalo vyvodiť, že by malo ísť o dedičské konanie vedené na Okresnom súde Michalovce. Uzavrel, že žiadosť nemala náležitosti žiadosti o predbežné prerokovanie nároku tak, aby nárok bolo možné predbežne prejednať, pričom je povinnosťou žiadateľa žiadosť riadne podať a pripojiť k nej doklady tak, aby bolo možné o nej konať. Doplnil, že odhliadnuc od tejto skutočnosti, predmetom predbežného prerokovania bol nárok uplatnený škoda v sume 100 000 Sk, pričom v tomto súdnom konaní o náhradu škody bola uplatnená škoda vo výrazne vyššej sume (po prepočte ide o 404 998,88 Sk), ktorá bola odôvodnená na základe neurčitého subjektívneho výpočtu, z ktorého nebolo zrejmé, na základe čoho a akým spôsobom sa žalobcovia dopracovali k vyčíslenej škode. Vychádzajúc z týchto skutočností s poukazom na § 4 ods. 1 písm. a), § 14 ods. 1 a 2, § 15 ods.

1 a § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej aj len „zákon“) právne uzavrel, že žalobou uplatnený nárok nebol riadne predbežne prerokovaný v čase pred podaním žaloby tak, ako to predpokladá ustanovenie § 15 ods. 1 a 16 ods. 1 zákona, v dôsledku čoho ide o predčasne podanú žalobu. Odôvodňuje tiež, že aj keby bolo preukázané, že žiadosť o predbežné prerokovanie nároku bola podaná a prerokovaná aspoň do sumy 100 000 Sk, so zreteľom na to, že v priebehu dedičského konania neboli zistené žiadne konkrétne trovy, ktoré by žalobkyňa ako účastníčka dedičského konania musela vynaložiť, žalobkyni nevznikla žiadna škoda. Pokiaľ ide o uplatnený ušlý zisk, s prihliadnutím na výšku zákonného dedičského podielu žalobkyne (jedna dvanástina) vychádzajúc z majetku, ktorý je predmetom dedičstva (parcela č. 374 vo výmere 605 m²), so zreteľom na výťažok získaný nadobudnutím dedičského podielu z tohto majetku (0,70 € ročne) uzavrel, že uplatnená výška škody a výška ušlého zisku je vo vzťahu k tomuto výnosu absolútne neprimeraná.

Keďže žalobcovia nesplnili zákonné podmienky podľa § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 zákona a tiež nepreukázali vznik škody ako jednu zo základných podmienok pre uplatnenie zodpovednosti štátu, nedôvodnú žalobu v celom rozsahu zamietol.

Účastníkom náhradu trov konania nepriznal (§ 142 ods. 1 OSP) s odôvodnením, že úspešný žalovaný ich náhradu nežiadal.

Proti tomuto rozsudku žalobcovia podali včas odvolanie. Navrhujú, aby odvolací súd napadnutý rozsudok sčasti zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť im 6 276,96 € (3 319,39 € + 2 957,57 €) a v ostatnej časti aby rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietajú, že žalovaný predbežne nerokoval o riadne a včas uplatnenom nároku žalobcov. Prieťahy v dedičskej veci spôsobil štát a tým došlo k nesprávnemu úradnému postupu súdnymi osobami, ktoré odmietli uznať právo žalobkyne na dedičstvo, bol porušený článok 20 Ústavy SR (ďalej len „ústava“). Škoda vznikla v príčinnej súvislosti s porušením ústavného práva, pričom pôvodne uplatnená suma 3 319,39 € (100 000 Sk) sa navýšila o 2 957,57 € a preto škodu v sume 6 276,96 € považujú za nespornú. Poukazujú na to, že v rozsudku sú uvádzané také okolnosti, či dôkazy, ktoré nikdy nevyplývajú z dokazovania, z listinných dôkazov ani z výpovedí k dedičstvám, a že preto dôkazy a skutkové zistenia nemajú oporu a nijakú súvislosť v právnom posúdení veci. Tvrdia, že štát bezodplatne užíval a užíva predmetný pozemok, ktorý je predmetom dedičstva po poručiteľke, pričom bolo jeho povinnosťou od vlastníkov odkúpiť pozemok, na ktorom je zdroj pitnej vody. Súdu vytykajú, že nevykonal dôkazy navrhované v ich liste z 20.4.2011, že žalobcov nepoučil o tom, že dokazovanie sa ukončuje, že bude konať a rozhodne v ich neprítomnosti, nedoručoval im zápisnicu, nezaoberal sa žiadosťou žalobcov o zmenu miesta vykonania pojednávania, čím im maril prístup k súdu, t.j. nazerať do dedičských spisov, osobne priamo robiť návrhy na dokazovanie, žiadať dôkazy od žalovaného k jeho tvrdeniam a pod.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu plne sa stotožňuje s napadnutým rozsudkom, odvolanie žalobcov považuje za nedôvodné. Má za to, že žalobcovia ničím nepreukázali nesprávnosť v úradnom postupe Okresného súdu Michalovce, prípadne povereného súdneho komisára, ani skutočnosť, že by na strane žalobcov bolo došlo ku vzniku samotnej škody a tiež nepreukázali ani existenciu príčinnej súvislosti medzi konaním súdu a škodou, ktorá im mala vzniknúť. Vecne správny rozsudok súdu prvého stupňa navrhuje v celom rozsahu potvrdiť.

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací po kladnom posúdení včasnosti a prípustnosti odvolania a po zistení, že odvolanie bolo podané na to oprávnenými účastníkmi konania (§ 201, 202 a 204 OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 OSP prejednal napadnutý rozsudok, ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že sú splnené podmienky na zrušenie rozsudku, pretože v konaní došlo k vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, na ktoré odvolací súd v zmysle § 212 ods. 3 OSP musí prihliadať aj vtedy, ak ich odvolateľ nenamietal.

Okrem iných náležitostí vyplývajúcich z § 79 ods. 1 OSP žaloba musí obsahovať aj návrh toho, čoho sa žalobca domáha. Ide o tzv. žalobný petit, ktorý musí byť presný a určitý. V priebehu konania súd musí prihliadať na všetky prejavy žalobcu týkajúce sa petitu žaloby (zmeny žaloby) a zistený konečný a určitý žalobný návrh je rozhodný pre obsah rozhodnutia vo veci samej, kedy súd skúma jeho odôvodnenosť a zistený skutkový stav podriaďuje pod príslušné ustanovenia hmotného práva.

Z obsahu spisu vyplýva, že predmetom konania na základe žaloby žalobcu Y. P. V. a žalobkyne X. V. pôvodne bola žaloba o zaplatenie 13 443,50 € s príslušenstvom titulom náhrady škody za obdobie nečinnosti a porušovanie zákona v dedičskej veci sp. zn. D 575/1996 vo výške 50 násobku minimálnej mzdy, ktorá v čase vzniku škody k 31.12.2008 bola 268,80 € mesačne. Po smrti žalobkyne súd v konaní pokračoval s jej dedičmi, pričom aj pôvodný žalobca ad 1/ je jedným z nich. Uznesením z 11. januára 2011 na základe návrhu žalobcu ad 1/ súd pripustil rozšírenie žaloby o sumu 2 957,57 € titulom náhrady škody za nesprávny úradný postup za obdobie od 2.7.2008 do 9.6.2009 (od vznesenia námietky zaujatosti sudcov v dedičskej veci po poručiteľke do podania žaloby v tejto veci náhrady škody), rovnako vyjadrenej ako násobok minimálnej mzdy. V písomnom podaní z 27.1.2011 žalobca ad 1/ na odôvodnenie nárokov a výšky náhrady škody poukazuje na to, že štát v rozpore s ústavou neuznal právo na dedičstvo ich matke, svojím úradným postupom spáchal krivdu, ktorú žalobcovia pociťujú ako vlastnú, štát jej majetok užíva bezodplatne a ako dedičia po matke za tieto nesprávne úradné postupy súdu a súdnej komisárky od žalovaného požadujú za dobu 13 rokov (1996-9.6.2009) priznať náhradu škody ako ušlú náhradu za bezodplatné užívanie jej dedičského podielu štátom v sume 16 401,84 € vychádzajúc pritom zo sumy priemerného zárobku v národnom hospodárstve v roku 1996 (105,14 € x 12 mesiacov x 13 rokov). Domnievajú sa, že najmenej takáto škoda ich matke ako dedičke po poručiteľke za toto obdobie zavineným konaním štátu vznikla a je v príčinnej súvislosti s konaním štátu, súdu a notárky. O tejto zmene žaloby súd prvého stupňa ani pozitívne ani negatívne nerozhodol (§ 95 OSP) a rozsudkom žalobu zamietol, pričom tak urobil bez bližšieho vysvetlenia a spresnenia procesného prejavu žalobcov z 27.1.2011, pričom v odôvodnení rozsudku sa týmto nárokom zaoberal.

Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa si neujasní otázku, či predmetom konania je len nárok na peňažné plnenie v sume 16 401,07 € (13 443,50 € + 2 957,57 €) uplatnenej titulom náhrady škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. alebo aj ďalší nárok na peňažné plnenie v sume 16,401,84 € uplatnený titulom náhrady za bezodplatné užívanie dedičského podielu matky žalobcov štátom za obdobie 13 rokov od roku 1996 do podania žaloby, prípadne iba len tento ďalší nárok. Pokiaľ súd prvého stupňa za takejto procesnej situácie vo veci meritórne rozhodol, došlo k takej vade konania, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Uvedená skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú odvolací súd napadnuté rozhodnutie musí vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Ide o situáciu, keď postupom súdu účastníkovi konania bola odňatá možnosť konať pred súdom. Takáto vada konania je odstrániteľná len zrušením rozhodnutia vydaného v konaní, v ktorom k nej došlo.

Odvolací súd preto napadnutý rozsudok zrušil a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie [§ 221 ods. 1 písm. f) OSP].

Je preto potrebné, aby súd prvého stupňa v ďalšom konaní trval na tom, aby žalobcovia jednoznačne uviedli, či sa domáhajú len zaplatenia 16 401,07 € alebo aj zaplatenia ďalšej sumy 16 401,84 € uplatnenej podaním z 27.1.2011 pod bodom 4 na čísle listu 72 spisu, prípadne len zaplatenia tejto ďalšej sumy. Z uvedeného podania totiž nie je zrejmé, či ide o rozšírenie žaloby o tento ďalší nárok, prípadne o zmenu skutkových tvrdení, na ktorých žalobcovia zakladajú nárok, ktorý už je predmetom konania. Je potrebné ujasniť si, či žalobcovia žiadajú viac, než čo doposiaľ bolo predmetom konania alebo či žiadajú iné plnenie ako doposiaľ - síce rovnako peňažné plnenie, a takmer aj v rovnakej výške (16 401,84 € namiesto 16 401,07 €), avšak na základe iného skutkového stavu, než doposiaľ. Ak žalobcovia zmenia a upresnia žalobu v znení pripustenej zmeny o 16 401,07 € niektorým z naznačených spôsobov, súd prvého stupňa rozhodne predovšetkým o pripustení navrhovanej a upresnenej zmeny. Až takto zistený žalobný návrh môže byť náležitým podkladom pre vydanie rozhodnutia vo veci samej.

Ak v ďalšom konaní bude potrebné meritórne rozhodovať o nároku na zaplatenie 16 401,84 € uplatnenom za bezodplatné užívanie dedičského podielu matky žalobcov štátom, ktorý nárok žalobcovia síce právne posudzujú ako náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., ale odôvodňujú ho celkom inými skutkovými okolnosťami ako samotnú žalobu, bude potrebné mať na zreteli, že právne posúdenie skutkového vymedzenia žaloby je výlučne úlohou súdu. Prítom sa zatiaľ javí, že v rozsahu uplatnenej náhrady za toto bezodplatné užívanie dedičského podielu ide o bezdôvodné obohatenie štátu. Na posúdenie opodstatnenosti tohto nároku je potrebné vykonať iné dokazovanie ako súd prvého stupňa vykonal a je potrebné právne ho posúdiť podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení. Tento nárok teda nespadá pod režim zákona č. 514/2003 Z. z., ale pod režim Občianskeho zákonníka.

Ak po žalobcami vykonanom upresnení žaloby v ďalšom konaní bude potrebné meritórne rozhodovať o nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. skutkovo vymedzenom v žalobe v znení uznesení z 11.1.2011 pripustenej zmeny, odvolací súd konštatuje, že za daného stavu záver súdu prvého stupňa o absencii predbežného prerokovania nároku je predčasný. Vzhľadom na označenie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku z 19.5.2008 pod bodom 1/ ako „urgencia vybavenia podaní podľa zákona č. 514/2003 Z. z. zo dňa 13.3. a 14.3.2008“ možno usúdiť, že táto žiadosť obsahovo môže súvisieť s podaniami žalujúcej strany z marca 2008. Bude preto potrebné vykonať šetrenie ohľadom obsahu týchto podaní z marca 2008 a ohľadom všetkých troch týchto podaní vrátane žiadosti z 19.5.2008 posúdiť, či tieto obsahovo súvisia alebo ide o navzájom nesúvisiace písomnosti, ďalej prihliadať na to, kto je žiadateľom o predbežné prerokovanie nároku a žiadosť o predbežné prerokovanie nároku posúdiť aj z hľadiska totožnosti obsahového vymedzenia nároku na náhradu škody uplatneného v súdnom konaní.

S prihliadnutím na všetky tieto okolnosti súd prvého stupňa posúdi, či sú splnené podmienky pre konanie o uplatnenom nároku na súde, pretože vo vzťahu k prejednaniu nároku pred súdom je predbežné prerokovanie nároku pred príslušným orgánom obligatórny a je procesnou podmienkou, ktorej nedostatok bráni tomu, aby súd mohol konať vo veci. Ide však o odstrániteľný nedostatok a je povinnosťou súdu pokúsiť sa ho odstrániť postupom podľa § 104 OSP. Nemožno žalobu zamietnuť ako predčasnú len z toho dôvodu, že nedošlo k predbežnému prerokovaniu, ani bez ďalšieho konanie zastaviť. Pokiaľ súd dospeje k záveru, že v prejednávanom prípade žalobcovia uplatnili nárok na súde bez predchádzajúceho predbežného prerokovania, bude postupovať podľa § 104 ods. 2 OSP a žalobcov vyzve na odstránenie nedostatku tejto podmienky konania so stanovením primeranej lehoty (§ 43 ods. 1 OSP).

Iba v tom prípade, ak by napriek tomu, nebol odstránený nedostatok uvedenej podmienky, bude postupovať podľa úpravy Občianskeho súdneho poriadku o zastavení konania (§ 104 ods. 2 OSP). V prípade podania žiadosti o predbežné prerokovanie vyčká až do skončenia prerokovania pred príslušným ústredným orgánom.

So zreteľom na skutočnosť, že žalobkyňa smrťou stratila spôsobilosť byť účastníkom konania a na jej miesto do konania vstúpili jej právni nástupcovia, pri meritórnom rozhodovaní prejednáwanej veci súd prvého stupňa bude mať na zreteli, že súčasní žalobcovia ad 2/ a ad 3/ vôbec a žalobca ad 1/ v rozsahu, v akom v konaní vystupuje ako právny nástupca žalobkyne, do času, kým žalobou uplatnená pohľadávka nie je prejednaná v dedičskom konaní po žalobkyňu, nemôžu s úspechom žiadať vo vlastnom mene a pre seba zaplatenie uplatnenej peňažnej sumy.

Z dôvodu, že odvolací súd zrušil rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, o náhrade trov rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci (§ 224 ods. 3 OSP).

Výsledok hlasovania senátu 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie **n i e j e** prípustné.